

המשמר העירוני מול משמר הכבוד היהודי

מול פעילי להב"ה המפיצים בירושלים חומר גזעני מתייצבים פעילי שמאל שהקימו קבוצה המפטרת ברחובות ומגינה על נהגי מוניות ערבים

ניר חסון 12.09.2014 03:14

בכל יום חמישי ובמוצאי שבת בלילה, הופכת כיכר ציון שבמרכז ירושלים לזירת עימות. בכיכר מתכנסים פעמיים בשבוע פעילי ארגון להב"ה (למאבק בהתבוללות בארץ הקודש), לבושים בחולצות שחורות ועליהן הכיתוב "משמר הכבוד היהודי". והם מפיצים את משנתם בדוכן לא חוקי, ובפליירים שהם מחלקים לעוברים ושבים, שקוראים "אל תתנו לבת שלכם לעבוד עם ערבים" ו"אל תקנו בחנויות מעסיקות אויבים". אחרי חצות הפעילים לבושי החולצות השחורות מתפזרים וגם המשטרה מדללת את כוחותיה באזור. דווקא אז מתחיל השלב האלים של הלילה: צעירים אלמונים מתנכלים לעוברי אורח, תוקפים נהגי מוניות וחוקרים זוגות כדי לברר את זהותם הלאומית. מול הגל העכור הזה ניצבות בחודשיים האחרונות שתי קבוצות של פעילים — האחת רואה את עצמה כמי שחוצצת בין קורבנות האלימות לבין הפעילים, והשנייה מנסה לדבר, לדובב את פעילי להב"ה בניסיון לשכנע, או לכל הפחות להרגיע את הרוחות. הקבוצה הראשונה, המורכבת מפעילי שמאל מנוסים, רבים מהם בוגרי המאבק בשכונת שיח ג'ראח, מכונה "המשמר העירוני". מתנדבי המשמר מאיישים בחודשיים האחרונים באופן קבוע את האזורים המועדים לפורענות בבירה, בתקווה שעצם נוכחותם תרתיע מפני אלימות, אך לעתים קרובות הם נאלצו להזעיק את המשטרה ואפילו להתייצב בגופם נגד התוקפים. העבודה של המשמר העירוני מתחילה בסביבות אחת בלילה, אחרי שהדוכן של להב"ה מתפרק והפעילים מתפזרים. אז גם יוצאים הבליינים מהמועדונים, שיכורים יותר או פחות, והאוויר מתמלא באלימות. הקורבנות המיידיים הם נהגי מוניות ערבים, שרבים מהם הותקפו, אם בקללות ואם באלימות, על ידי צעירים יהודים. פעילי הקבוצה השנייה שנענית לאתגר שמציבים אנשי להב"ה, הם חבורה מגוונת של סטודנטים, חילונים, דתיים ודתיים לשעבר, חלקם מתנחלים ורובם ירושלמים. הם נעמדים ליד הדוכן ומתחילים להתווכח עם פעילי להב"ה בניסיון לשכנע, לגרום להם להטיל ספק במשנתם הגזענית, או לפחות למוסס במקצת את האלימות. פעילי להב"ה קיבלו הוראה מראשי הארגון שלא לבוא בדברים עם הסטודנטים. חלקם מצייתים ומתעלמים, אך הרוב נסחפים לוויכוח. חלק גדול מהוויכוחים מידרדרים במהירות לגידופים ופה ושם אפילו לדחיפות, מקצתם מתפתחים לדיונים מעמיקים בנושאי יהדות, לאומנות, גזענות וזכויות אדם.

הלחימה בעזה ואלימות במזרח ירושלים, היו דשן על ערוגת להב"ה. מארגון קיצוני ושולי הוא הפך לארגון המתגאה במאות פעילים, שמחזיק באופן קבוע דוכנים בערים רבות בארץ. למרות שדפי הפייסבוק שלו נמחקו מהרשת, הוא זכה לחשיפה תקשורתית גדולה, שהגיעה לשיא סביב חתונתם של מורל ומוחמד ביפו לפני כשלושה שבועות. ירושלים היא מוקד פעילות הארגון ולטענת יריביהם, זוהי התשתית שעליה צומחת האלימות כלפי עוברי אורח ערבים.

אופק בירנהולץ, דוקטורנט לפיזיקה, הוא ממקימי קבוצת המשוחחים. ביום חמישי שעבר הוא ישב שעה אחכה על הרצפה בחברת אחד מפעילי להב"ה, בדיון סוער על יחס היהדות לזר. הוויכוח הסתיים בכך שהפעיל הזמין את בירנהולץ לחברותא. "אני לא אשכנע", מודה בירנהולץ, "אבל אולי אני אגרום לו לחשוב עוד קצת. בעצם זה שאנחנו פה נוצרת דינמיקה של פחות אלימות ויותר הידבחות. זה קרב בלימה".

"ליד הדוכן של להב"ה אין אלימות", מוסיף חגי אגמון-שניר, מנהל המרכז הבין-תרבותי ביחשלים ומתנדב בקבוצת המשוחחים. "כשאנחנו מדברים עם בני הנוער האלו הם מתעקשים שהם לא אלימים ושהם לא באים ממקום של גזענות או של שנאת ערבים. הם בסך הכל מתנגדים להתבוללות. אני לא תמים עד כדי לחשוב שאין שם גזענות, אבל זה אומר שחשוב להם להישאר בתוך המחנה שאומר שהוא לא גזען, וזה קצה חוט שאפשר לעבוד איתו. צריך לשמא את האידיאולוגיות, ולא לשמא את בני הנוער שעומדים בכיכר".

יובל צים, צעיר המתגורר בהתנחלות תקוע, מגיע גם הוא באופן קבוע כדי להתווכח ולנסות לערער על המוסכמות הגזעניות של פעילי להב"ה. מקום המגורים והכיפה הגדולה שעל ראשו קצת מסבכים את העניינים לצד שממול. "יותר קשה להם להתמודד עם אנשים כמוני", הוא אומר, "שר הם מתייגים אותי כשמאלני או שהם אומרים שאני לא דתי כי לפי התורה כל הערבים הם אויבים".

יובל בן ארי, סטודנט גדל גוף, מרגיז יותר מאחרים את פעילי להב"ה, כאשר הוא מתעקש על זכותו לעמוד בצמוד לדוכן. הוא טורח לספר לפעילים על השותפה הערבייה שלו לדירה, ועל שירות המילואים שלו. "אני פה כי חזרתי מ-35 ימי מילואים ואני שומע שחברים שלי חוטפים מכות בגלל שהם שמאלנים", הוא אומר. "אז תעבור לעזה", עונה לו אחד הפעילים. "זה מה שאתה מציע לי?", עונה בן ארי.

משם מידרדר הוויכוח לאופיים של ערבים, "שחוטפים ילדות", כדברי איש להב"ה. "ואין יהודים שאונסים?" שואל בן ארי. הפעיל מנסה לסלק אותו מהמקום: "אתה אפס, אתה מסכן, לא אכפת לך מאף אחד, אתה אגואיסט מגעיל ואני אדאג לזה אישית וחוקית שאתה לא תהיה פה", הוא מאיים. בשלב מסוים מתערבת בשיחה גם אשתו של מנהיג הארגון, ענת גופשטיין: "אתה לא נראה לי כמו אחד שעושה מילואים ושהמדינה מעניינת אותו. אתה מתנהג כמו חולה, סוטה". הקללות אינן חריגות. באותו ערב היו גם כמה דחיפות, הפעילים מספרים גם על יריקות ואפילו על סיגריה בוערת שהושלכה לעבר אחת הסטודנטיות. למרות הכל הם ממשיכים להגיע ולהתווכח.

בקבוצת המשמר העירוני, יש מי שחאים בפעילות הזו לברכה לבטלה ואפילו מתן לגיטימציה לגזענות. "זה מנרמל את כל הסיטואציה", אומר אייל, פעיל שמאל וממיידי המשמר העירוני. "אתה רואה את הדינמיקה: יש דוכן שמפיץ חומר גזעני ומסביבו אנשים עומדים ומדברים בסבבה. צריך יותר עמידות פיזית ולהביא את זה לתודעה כדי שהרשויות יתעוררו".

פעילי שתי הקבוצות מסכימים כי הפעילות הגזענית מתאפשרת בזכות עצימת עיניים של הרשויות ושל המיינסטרים הישראלי. "היום לצעוק 'מוות לערבים' במרכז רחוב יפו זה בסדר, לא צריך לעשות עם זה שום דבר", אומר אביב טטרסקי, פעיל במשמר העירוני. "התפקיד שלנו זה לא להיות פה", מוסיף אייל, "אנחנו צריכים להיות במזרח ירושלים ולצעוק 'כיבוש, כיבוש'. פה צריכים להיות המיינסטרים, תנועות הנוער, עובדי העירייה, המשטרה. אבל אין פה אף אחד. חוץ מחובי ריבלין שדיבר לעניין, כולם שותקים. המציאות היום היא שערבים מפחדים להסתובב כאן וזה עובר כמשהו שהוא בסדר, שהחוב הגדול מוכן להשלים איתו".

דוגמה אחת לאוזלת היד של הרשויות היא ההתעלמות של עיריית ירושלים מאי-חוקיותו של דוכן להב"ה. כבר בתחילת הערב פנו פעילי קבוצת המשוחחים לפיקוח העירוני, בבקשה שיפרקו את הדוכן. אבל למרות התחייבות העירייה לפעול, הדוכן עדיין פעל באין מפריע גם ארבע שעות מאוחר, ושום פקח לא הגיע

למקום.

שתי הקבוצות הוקמו בערב בו הובאו לקבורה שלושת הנערים שנרצחו בגוש עציון, כמה שעות לפני רציחתו של מוחמד אבו חדיר. באותו יום הפכה הפגנת ימין לשורה של מעשי אלימות נגד ערבים במרכז ירושלים. יומיים לאחר מכן התאספה הפגנה גדולה של השמאל בכיכר החתולות, במחאה על האלימות. כאלף פעילי שמאל הפגינו בחסות פרום ארגוני "תג מאיר". אבל לאחר הנאומים והנפת השלטים התפזרו המפגינים לדרכם. "ההפגנה הסתיימה בשבע בערב ובשמונה כבר הגיעו פעילי להב"ה והתחילו לצעוק 'מוות לערבים'", אומר בירנהולץ. "הם הלכו והעיר שוב נותרה מופקרת. אנחנו ידענו שיש עוד לילה אחר", מוסיף אייל.

מעיריית ירושלים נמסר בתגובה לטענות על אי־אכיפת החוק כי "הדוכן הוצב ללא היתר ומשכך, וללא ידיעת או אישור העירייה, אשר על כן בצעה כנגדו אכיפה מיידית והוא פונה מהמקום. הובהר למפעילי הדוכן כי אם ברצונם להציב דוכן במקום, הם נדרשים קודם להצבתו לבקש את אישור העירייה לעצם הצבת הדוכן ולחומר אשר יחולק בו. באם יוצב הדוכן בשנית, ללא היתר, הוא יוחרם על כל ציודו". בנוגע לאוזלת ידה של העירייה בטיפול בגילויים של אלימות וגזענות נמסר: "ראש העיר מגנה מעל כל במה כל ביטוי של גזענות או אלימות כנגד כל אדם מכל דת, וקורא למשטרה לנקוט יד קשה נגד תופעות פסולות אלו בכל אזור בעיר. במסגרת השירותים הניתנים על ידי היחידה למתבגרים של אגף הרוחה מתייחסים לנושא אלימות הכולל התבטאויות גזעניות. עובדת סוציאלית יוצאת בימי חמישי עם ניידת 'עלם', שם נפגשים עם בני נוער ויוצרים שיח סביב מגוון נושאים הכולל ביטוי גזענות".